

Naročnina

Dnevna izdaja

za kraljevino Jugoslavijo
mesечно 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Istotip, peti-vesta
maloglas po 150
din, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pri večjem o-
naročilu popust
Izide ob 4 zjuroj
razen pondelika in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nehrankirano
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6. Celoviti
račun: Ljubljana št. 10.850 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Bodoča zunanja politika
Avstrije

Od našega rednega dopisnika.

V jugoslovanskem časopisju smo čitali zadnje čase več ali manj jasna namigavanja, v kakšne kombinacije in zveze bi nekateri avstrijski politiki radi pognali svojo državo. Najbolj jasan pa je bil »Slovenec« s svojimi razkritji o zvezah enega dela Heimwehra z neko sosedo, ki ji zadnje čase na vse mogoče načine vsiljuje svojo prijaznost. — In v tem pogledu se nam pokazujejo čedalje bolj sumljivi načrti, ki jim moramo posvetiti vso svojo pozornost.

Ker je v teh političnih kombinacijah najbolj prizadeta Heimwehr, je naravno, da nas zanima vse, kar se v njenih vrstah pojavlja. In prav zadnje dneve je bilo veliko pisarije o nekakem razkroju v Heimwehr, o izstopanju veljavnih prvkov, o izključevanju nezanesljivih vplivnih mož, o nevarnosti korporativnega izstopa vsega nižjeavstrijskega Bauernbunda, o afrontu Landbunda proti Heimwehru in ustanavljanju lastne vojne formacije pod imenom Bauernwehr itd. Vsak dan imamo drugačno sliko o položaju v Heimwehru in vsled nje v avstrijski notranji politiki sploh. Pravi kaleidoskop za zabavo in pouk.

Pred kratkim sem dejal v »Slovenec«, da bi bilo vsako prerokovanje odveč in da se v teku meseca pokaže, ali pojde razkiranje Heimwehra dalje ali se pa pobotajo. In zd se, da se — pobotajo, in to največ z ozirom na zunanji položaj, na aktivno zunanjo politiko, ki naj naredi že enkrat prostor dosedanjim pasivnosti. — In tu se nekaj pripravlja, kar nas živo zadeva. In zopet smo tam, da rečemo: nič se ni mogoče reči, ali bo kaj kruha iz te moke, ali se kaj izvali iz jajec, ki se podtikajo zdaj tu zdaj tam v umetno valenje...

Kancelar je namreč v Haagu, odkoder prihajajo vsak dan drugačne vesti, večinoma polne nad na lepe uspehe... In ako se Schober povrne na Dunaj z uspehi, posebno z zagotovljenim posojilom, tedaj prične intenzivno gospodarsko delo, ki je nujno potrebno. Brezposelnih ljudi je skoro dvakratno število od lani, mnoge industrije so pred ustavitvijo obratov, a krivdo si pripisujejo drug drugemu. — Ako pride Schober z zagotovljenim inozemskim posojilom, bo njegova vlada za nedogleden čas trdna in tudi Heimwehrovci krenejo na pametnejšo pot pozitivnega gospodarskega dela skupno z meščanskimi strankami, ki se brez dvoma zopet zgrnejo v močno antimarksistično falango.

Tudi jugoslovanski listi so poročali dan za dnem, kako so si vse tri koalicijske stranke v laseh, da so celo v največji stranki krščanskih socialistov razne struje. Od 165 poslancev Nationalrata imajo kršč. socialisti 73, socialni demokratje 71, Vsenemci 12 in Landbund 9 poslancev. Vlada koalicijska ima torej večino s 94 poslanci proti 71. — Toda ako le Vsenemci glasujejo s socialisti, imajo oboji večino. Tako glasovanja se ponavljajo skoro vedno, ko so na dnevnem redu kaka skrajno liberalna vprašanja. To smo videli že večkrat v zbornici sami pri glasovanjih za šolski zakon v Burgenlandu in za resolucijo o ločitvi zakona. — Pretekli dnevi je bilo glasovanje v pravnem odseku, kjer so socialisti prodrli z glasovi Vsenemcev v dveh važnih vprašanjih (reforma zakonskega prava in splavljenje). — Vsenemci so namreč tako-le opravičevali svoje postopanje: Zdaj imamo prav za prav uradniško vlado, zato naš pakt za koalicijsko ne velja več. — Tudi se bližajo volitve in mi moramo imeti nekaj volivnih šlagerjev, ki bodo držali. Zadnjič smo dobili 12 mandatov z Einheitsliste, ki je prihodnjič najbrže ne bo več, mi bomo morali sami pokazati, kaj znamo in zmoremo. A za to potrebujemo dokazov, da v svojem programu, zlasti kar se tiče svetovnega nazora, nismo ostali sebi nezvesti... V kulturnih vprašanjih so bliže socialistom nego krščanskim socialistom.

Landbund je glavni tekmeec krščanskim socialistom. Kako jim je nevarno, so pokazale tudi zadnje deželnozbornske volitve na Štajerskem, kjer so jih pregnali iz mnogih občin. Tak zaveznik v parlamentu je pač jako dvomljive vrednosti. To vedo eni in drugi, zato ni nič kaj priščnosti med tema strankama.

Od Landbunda izhaja tudi ideja, da bi se začelo z novo oboroženo organizacijo, — z Bauernwehrom. Zato smo čuli o marsikaki priliki, da Landbund z mirno dušo pokaže koaliciji hrbet in pojde svoja — nova pota.

V stranki krščanskih socialistov sta v glavnem dve mogočni struji: ena je odločno na strani Heimwehra — tej je na čelu Seipel —

Pravilnik o verskem pouku

Belgrad, 16. januarja. (AA) Pravilnik o izvršitvi odredb o verskem pouku in privatnih šolah po zakonu o ljudskih šolah z dne 5. decembra 1929 se glasi:

Na zasebnih in ljudskih šolah

§ 1. Roditelji ali zakoniti skrbniki otrok izrekaajo svojo željo, naj njihove otroke poučuje v veronauku duhovnik ali učitelj dotične veroizpovedi (§ 43. zakona o ljudskih šolah) o priliki vpisa otrok v 1. razred ljudske šole. Ta izjava velja za ves čas osemljetnega šolanja teh otrok v ljudskih šolah in je ni moči v nobenem primeru izpremeniti. Izjava hrani šolski upravitelj v šolski upravi. —

§ 2. Da se usposobijo učitelji za pouk veronauka v ljudskih šolah, morajo učiteljski kandidati polagati poseben izpit. Program tega izpita, kakor tudi sestavo izpraševalne komisije določa prosvetni minister v sporazumu s pristojnim vrhovnim verskim predstavništvom v kraljevini Jugoslaviji (za katoličane: predsedništvo škofovskih konferenc).

V diplomu kandidata se bo vstavilo besedilo »Usposobljen za pouk veronauka v ljudskih šolah pred učenci... veroizpovedi.

§ 3. Učitelji, ki so usposobljeni za pouk veronauka v ljudskih šolah, ga ne smejo predavati brez posebnega dovoljenja pristojne cerkvene oblasti.

§ 4. Veroučitelji, ki imajo uradniško svojstvo, prejemajo plačo od države. Ostalim veroučiteljem lahko dotična občina odobri primerno nagrado.

§ 5. Enkrat le v letu more predstavnik pristojnega verskega oblastva nadzirati pouk veronauka.

Učitelje, ki poučujejo veronauk, kakor tudi ostale veroučitelje bo prosvetni minister razrešil veroučiteljske dolžnosti, ako to zahteva pristojno versko oblastvo, ker je njihov pouk veronauka v nasprotju z učenjem cerkve.

§ 6. Učni načrt in program iz veronauka predpisuje prosvetni minister v sporazumu z vrhovnim predstavništvom dotične veroizpovedi v kraljevini Jugoslaviji. (Za katoličane: predsedništvo škofovskih konferenc.)

§ 7. Čisto dijaška združenja ne smejo biti na plemenski ali verski osnovi. Izven šole so učenci ljudskih šol lahko člani verskih združenj svoje verske zajednice.

§ 8. Razen pri čisto šolskih svečanostih lahko učenci sodelujejo samo pri onih javnih svečanostih in javnih urah, ki imajo splošno državno ali splošno nacionalno obilježje, ali pa so v ozki zvezi s šolo (§ 69. zakona o ljudskih šolah). Ta odredba ne velja za verske svečanosti in verske obrede učencev.

§ 91. Minister prosvete bo nostrificiral diplome učiteljskih kandidatov privatnih učiteljskih šol na predlog odposlanca ministra prosvete, ki je pristojnoval diplomskemu učiteljskemu izpitu na teh šolah.

Kandidat s tako diplomom se lahko postavi za učitelja državne ljudske šole.

§ 10. Za stalnega učitelja vere se potrjuje začasni veroučitelj, ki je položil posebni veroučiteljski strokovni državni izpit.

§ 11. Katere dneve naj učitelji vodijo otroke v šolo, bo določil prosvetni minister v

sporazumu s predstavniki vseh priznanih veroizpovedi v državi in v soglasnosti s predsednikom ministrskega sveta.

§ 12. Potrdila po § 81. odst. 3 ni potrebno zahtevati za posle cerkvenega peva in organista, vendar se ti posli ne smejo vršiti v škodo redne nastavniske dolžnosti.

§ 13. Nadzorstvo nad delom in vedenjem veroučitelja, ki ga izvaja upravitelj šole po § 114. odst. 6 zakona o ljudskih šolah, je disciplinskega značaja. To nadzorstvo ne velja za versko učenje kot tako.

§ 14. Določbe §§ 156. in 157. zakona o ljudskih šolah ne veljajo za verska društva.

§ 15. Odredbe § 168. zakona o ljudskih šolah se bodo izvajale v sporazumu s pristojnim verskim oblastvom.

Na srednjih šolah in učiteljskih

Belgrad, 16. januarja. (AA) Pravilnik o izvršitvi odredb o verskem pouku po zakonu o srednjih šolah in zakonu o učiteljskih šolah se glasi:

§ 1. Nižji in višji tečajni izpit, kakor tudi dopolnitveni izpit se lahko polagajo tudi v privatni srednji šoli (§ 58. zakona o srednjih šolah) in se lahko prizna s strani ministra prosvete, ako predlaga odposlanec ministra prosvete.

§ 2. Čisto dijaška društva ne smejo biti na plemenski ali verski osnovi (§ 67. zakona o srednjih šolah in § 46. zakona o učiteljskih šolah). Izven šole so dijaki srednjih šol lahko člani verskih združenj svoje verske zajednice.

§ 3. Suplenti veronauka položijo strokovni izpit za srednje šole (§ 73. zakona o srednjih šolah) po določbah, ki jih bo predpisal minister prosvete v sporazumu s pristojnim verskim oblastvom.

§ 4. Enkrat letno more predstavnik pristojnega verskega oblastva nadzirati pouk veronauka.

Učitelje veronauka bo prosvetni minister razrešil njihove veroučiteljske dolžnosti, ako to zahteva pristojno versko oblastvo, ker je njihov pouk veronauka v nasprotju z učenjem cerkve.

Učitelji veronauka se premeščajo in odpuščajo v sporazumu s pristojnim verskim oblastvom.

§ 5. Odredbe za izvrševanje verskih dolžnosti dijakov bo predpisal prosvetni minister v sporazumu s pristojnim verskim oblastvom.

§ 6. Učni načrt in program za pouk veronauka v srednjih in učiteljskih šolah predpiše prosvetni minister v sporazumu s pristojnim verskim oblastvom.

Belgrajske vesti

Belgrad, 16. jan. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je bilo proglašeno kopališče Vručica pri Tesliću v Vrbaski banovini za obče koristno mineralno zdravišče.

Belgrad, 16. jan. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je postavljen na predlog predsednika min. sveta za člana državnega sveta v 2-a I dr. Vilko Baltić, član državnega sveta v 2-I. Za arhivarja državnega sveta v 3-I je imenovan Jovan Lazarević, arhivar giljanskega prvostopnega sodišča.

vseh glavnih avstrijskih bolečinah. Ta uglednost pa ima svoje korenine v pomoči od strani Italije, ki je vrgla svojo besedo na tehničar ne samo za Madjarsko in Bolgarijo, marveč tudi za Avstrijo.

In zdaj vse pričakuje, kaj bo iz te moke, kaj jim bo naklonjeno po pripomoči Italije. — Glasilo Landbunda, ki je še pred nekaj dnevi zarohnelo proti Heimwehru, ker je na svojo pest sklepal zveze z Italijo in je že obračal koaliciji hrbet, je zadnjih par dni kar mehak in govori o trdnosti koalicijske in o novi orijentaciji v zunanji politiki. Imamo podporo ene velesile, pravi, dočim smo bili doslej brez sleherne opore, nihče se ni potegoval za nas, dasi so nas imenovali Benjamince in pa Pepelko vse Evrope, — zato nismo imeli nikakih uspehov. Odslej pa moramo začeti z aktivno politiko tudi na zunanji in nasloniti se na — nove prijatelje. Večernik »Freiheit« z debelim tiskom zahteva naslon na Italijo. Veliki listi se sramežljivo molčijo, ker menda še ne vedo, koliko bi taka politika njim koristila. V kratkem pa se pokaže, ali je kaj konkretnega na vseh teh vesteh in nadah v heimwehrovskih vrstah. Pozor na vesti iz Haaga in odmeve na nje v Avstriji!

Ban Popović - odstopil

Belgrad, 16. jan. AA. G. Daka Popović, ban donavske banovine, je danes izročil predsedniku ministrskega sveta in ministru notranjih zadev g. generalu Petru Živkoviću prošnjo, da se mu odobri ostavka na čast bana. Prošnja se glasi:

»Gospod predsednik! V več vprašanjih donavske banovine nisem dosegel, da bi dobil soglasnost s pristojnimi činitelji ter vas zato prosim, da izvolite sprejeti in upoštevati mojo ostavko na dolžnost bana.

Istočasno mi je čast zaprositi vas, gospod predsednik, da izvolite tudi pri tej priliki sprejeti moje zagotovilo, da bom tudi v svojem civilnem pokliu podpiral z vsemi svojimi silami vzvišena stremljenja Nj. Vel. kralja in Vaše mogočne koncepcije o konsolidaciji naše lepe domovine.

V Belgradu, 16. januarja 1930.

Daka Popović,
ban donavske banovine v ostavki.

Dunjič - novi ban

Belgrad, 16. jan. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja z dne 16. t. m. je bila sprejeta ostavka bana donavske banovine G. Dake Popovića.

Belgrad, 16. jan. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je bil na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev postavljen za bana donavske banovine g. Radoslav Dunjič, inspektor pri predsedništvu ministrskega sveta.

Sprememba v banovinah

Belgrad, 16. jan. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja so bili na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev postavljeni: za pomočnika bana vardarske banovine v 2-a I g. Dragomir Todorović, pomočnik moravskega bana; za pomočnika bana donavske banovine v 2-a I g. Milan Nikolić, pomočnik bana vardarske banovine; za pomočnika bana moravske banovine v 2-I g. Milorad Jovanović, generalni inspektor ministrstva notranjih del.

Belgrad, 16. jan. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja sta bila na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev vpočena: g. Vidoje Mišović, pomočnik bana donavske banovine in Dušan Popović, okrožni inspektor v Somboru.

Belgrad, 16. jan. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja sta bila na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev vpočena: g. Vidoje Mišović, pomočnik bana donavske banovine in Dušan Popović, okrožni inspektor v Somboru.

Uvedba zlate valute na Češkoslovaškem

Praga, 16. jan. (Tel. »Slov.«) Poslanska zbornica je danes sprejela zakon o uvedbi zlate valute v obliki, kakor jo je predlagal svojačasno stalni odbor. Ko bo zakon potrdil tudi senat, bo zlata valuta dobila zakonito podlago. Danes je bil poslanski zbornici predložen iniciativni predlog čeških agrarcev skupno z nemško kmečko zvezo, da se agrarna carina valorizira. Do končnih sklepov o redakciji in izvedbi nameravanih gospodarskih načrtov pa dosedaj še ni prišlo.

Nagrade za mariborsko slavo OUZD

Ljubljana, 16. jan. (Tel. »Slov.«) Komisija za ocenjevanje načrtov za mariborsko stavbo OUZD je sinoči končala svoje delo. Od 27 predloženih načrtov so dobili trije nagrado in sicer: Prvo nagrado je dobil načrt z geslom: 13 osi (arhitekt Saša Kostaperar), drugo nagrado je dobil načrt z geslom »Ekspozitura Maribor« (ing. Vladimir Mušič), tretjo nagrado pa je dobil načrt z geslom »9 Hpe« (ing. Horvat in Planič).

Stroj trčil v vlak

Bačka Topola, 16. januarja. (AA) Na sami postaji pri vhodni kretnici je trčil stroj vlaka št. 213 na vlak št. 211. Dogodek se je pripetil zaradi malomarnosti strojnega osebja vlaka št. 213, pred katerim je stal signal »Prepovedano!« a je vrhu tega tudi kretničar dal znamenje »Stoj!«. Zato je iztirilo 6 voz. En voz je uničen, a ostali so poškodovani. Škoda znaša po približni cenitvi 50.000 Din. Proga ni trpela škode in tudi promet ni imel zaradi tega dogodka nikakega zastoja.

Radi poneverbe »retiran

Sušak, 16. jan. (Tel. »Slov.«) V Aleksandriji je bil aretiran neki Biloš, ki je okradel reške podružnice Banque commerciale. Banko je oškodoval za pol milijona dinarjev. Pri njem so našli okrog 300.000 dinarjev.

Uredba o izvrševanju ukrepov javne varnosti

Splošne odredbe smo že objavili v večerajšnjem »Slovenec«. Danes objavljamo iz ostalih določb te najvažnejše:

Izvrševanje ukrepov javne varnosti se sme praviloma odložiti le v primeru bolezni, če bi bilo ogroženo življenje dotičnega. Na prošnjo prizadetega se sme odložiti začetek izvrševanja ukrepov javne varnosti le, če je tu jamstvo, da dotični ne pobege. Odlok do 3 mesecev dovoljuje sodišče, do 6 mesecev pa apelacijsko sodišče. Tudi prekinjenje izvrševanja ukrepov javne varnosti je dovoljeno samo izjemoma.

Odpust iz zavodov.

Pridrzanje v zavodih sme trajati samo oni rok, ki ga je določilo sodišče. Radi nepreračunljivosti ali pijanstva oddane osebe v zavodu mora pred odpustom pregledati zdravnik. Uredba natančno predpisuje postopanje pri odpustu iz zavoda. Dovoljen je tudi pogojen odpust, ki se preklicuje, če odpuščena oseba zlorabi svojo svobodo ali krši pogoje odpusta.

Pridržane osebe prejemajo hrano, obleko, obutev in posteljo od zavoda. Obleka se mora razlikovati od obleke obsojencev. Vsaka pridržana oseba mora opravljati delo, ki ga ji dodeli uprava. Izjemoma se mu lahko dovoli zaposlitev, ki jo sam izbere. Izkupček tega dela pripada državi, vendar veljajo tudi tu predpisi § 37 odst. 2., 4. in 5. zakona o izvrševanju kazni odvzema prostosti. Glede disciplinskih kazni, varnostnih ukrepov, evidence, disciplinskih in drugih ukrepov ter pritožb oseb, ki so pridržane po prestani novi kazni, veljajo predpisi §§ 51 do 58 zakona o izvrševanju kazni odvzema svobode. Glede dela in delovnega časa veljajo predpisi § 38 zakona o izvrševanju kazni o odvzemu prostosti. Te osebe se vzdržujejo iz državnih sredstev na breme proračuna ministrstva pravde brez pravice države do povračila.

Glede postopanja z osebami, ki se pošljejo v zavode za delo, veljajo podobni predpisi kakor zgoraj, vendar se mora njih obleka razlikovati od obleke oseb, ki se pridržijo v zavodih za pridržanje po novi prestani kazni.

V zavodih za zdravljenje so dovoljeni ti opreznostni ukrepi, toda le do pomiritve osebe: 1. odvzem predmetov, s katerimi bi bilo mogoče izvesti nasilje, 2. samotni zapor, 3. celica za pobege, 4. privezanje. Vežejo se samo noče ali roke. Zdravljenje pijancev naj ozdravi od nagnenja za pijanje. Posel si smejo pridržani izbrati sami. Omejitev prostosti je dovoljena. Kajenje je dovoljeno.

Drugi ukrepi javne varnosti.

Nadaljnji ukrepi za javno varnost so: prepoved posejanja krčem, zaščitno nadzorstvo, odgon, prepoved izvrševanja gotovega poklica in odvzem predmetov. Prepoved posejanja gostiln izdaja krajevna upravna oblast na predlog sklepa sodišča. Ta prepoved se objavi v »Službenih novinah« in v listih kraja, kjer živi prizadeta oseba. Gostilničar, ki daje te osebi pijačo, je kazniv.

Zaščitno nadzorstvo izvršuje sodišče s pomočjo državnih in samoupravnih organov. Za pomočnike pri zaščiti nadzorstva se smejo izvoliti duhovniki, zdravniki in učitelji zavodov ter za ženske učiteljice. Uredba natančno popisuje vse pravice in dolžnosti pomočnikov zaščitnih oseb.

Upravno oblastvo izvrši sklepe sodišča o odgonu.

Komunistični izgredi v Berlinu

Berlin, 16. jan. AA. Navzlic policijski prepovedi, da se ne smejo vršiti komunistične demonstracije, so komunisti na obletnico smrti Karla Liebknechta in Rose Luxemburgove privedli na več krajih demonstracije ter se razvrstili v povorke. Pri spopadih s komunisti je morala policija rabiti orožje in je aretirala mnogo izgrednikov. Takoj v začetku je bil aretiran en komunistični poslanec.

Iz Magdeburga in Wormsa poročajo takisto o komunističnih demonstracijah. Policija je morala aretirati več izgrednikov, med njimi enega komunističnega poslanca.

Berlin, 16. jan. (Tel. »Slov.«) Radi ponavljajočih se nemirov v zadnjem času po agitaciji levih in desnih radikalov je sedaj prusko notranje ministrstvo z okrožnico prepovedalo v vsej Prusiji obhode in zborovanja pod milim nebom. Če se bodo kljub prepovedi vršile demonstracije, imajo policijske oblasti nalog, postopati brezobzirno z vsemi sredstvi, ki so na razpolago.

Avto s 4000 HP

London, 16. jan. AA. V Wolverhamptonu bo kmalu zgrajen avto Sunbeam s 4000 konjskimi silami, s katerim bo skušal Kaye Don potolči svetovni hitrostni rekord z motornimi vozili, ki ga je dosegel Henry Segrave meseca marca v Daytonu na Floridi. Avto mora biti gotov do 15. prihodnjega meseca in bo odpotovan v Zedinjene države. Avto razpolaga z dvema motorjema, ki zavzemata skoraj ves prednji prostor, tako da je komaj prostora za voznika. Avto tehta dve toni in pol in je dolg 25 čevljev. Avto je opremljen z mnogimi napravami, da zniža odpor vetra na najmanjšo mero.

Dunajska vremenska napoved. Večinoma oblačno. Ponekod lahke padavine. Na gorah in na zapadu znižanje temperature. Na vzhodu in na jugu pa še malo spremenjena temperatura.

Novi angl. poslanik o Jugoslaviji

Belgrad, 16. jan. (Tel. »Slov.«) Novi angleški poslanik g. Henderson, ki se nahaja v naši državi mesec dni in je prepotoval že vso južno Srbijo in Vojvodino, je dal po svojem povratku iz Južne Srbije časnikašarjem to izjavo:

Jugoslavija je v fazi razvoja. Šele pozneje bomo mogli videti uspehe velikih naporov. Mislim, da bodo ti uspehi dobri, akoravno je današnja faza razvoja zelo težka. Dobri bodo radi tega, ker je vaše prebivalstvo neizmerno produktivno. Smisel za življenje in usvarjanje imponira. Prišel sem iz Pariza v Belgrad in lahko brez pretiravanja rečem, da danes ni bolj zanimivega mesta za diplomatsko službo, kakor je naš Belgrad. Meje vaše države so v Evropi najbolj ogrožene od nasprotnikov. Zato vam mora ta položaj narekovati opreznosti in takta. Z vami mora Evropa vedno bolj računati, kakor z veliko činjenico v svet-skem koncernu držav. Minuli so oni časi, ko

ste bili mala država in igračka v rokah drugih držav. Zato je ta perioda vaše konstruktivnosti ena od najbolj zanimivih v novi zgodovini. Četudi se vi pritožujete nad tem ali onim, vidim vendar dobro stvar v tem, da lahko sedaj izkoristite izkustva drugih držav, držav, ki so se stvorile tekom stoletij, tako da ne boste napravili istih napak, kakor one. Dovolite mi, da končno ugotovim z zažudenjem, da se pri vas angleščina tako malo goji. Po mojem mnenju je to napaka, ako se za postavi jezik, ki ga govori 200 milijonov ljudi na petih kontinentih. Toda ne samo jezik, tudi razne druge lastnosti Angležev bi vam lahko prišle v dobro.

Naj bodo dovolj te male opombe o vaši državi, v katero sem prišel z zadovoljstvom in z namenom, da gledam velik narod v toku njegovega zgodovinskega preobraževanja.

Zasedanje Sveta DN zaključeno

Ženeva, 16. jan. (Tel. »Slov.«) Današnja zadnja seja sedanjega zasedanja Sveta Društva narodov je bila *spominska proslava desetletnice*, ko se je vršilo prvo zasedanje Sveta DN dne 16. januarja 1920 v Parizu. Predsednik Zaleski je na kratko orisal razvoj v zadnjih desetih letih in porast Društva narodov, ki je danes po duhu in črki pakta Društva narodov postalo ogromno podjetje univerzalnega sodelovanja. Upati je, da bo tekom prihodnjih desetih let aktivnost DN imela še bogatejšo pozitivno uspehe. Nato je Svet DN v spora-

zumu z Grčijo in Bolgarijo sklenil, da zahteva glede tolmačenja grško-bolgarske pogodbe iz l. 1919. strokovno mnenje mednarodnega razsodišča. Končno je Svet še sprejel v vednost novo ureditev ratifikacije evropske donavske komisije.

S tem je bilo letošnje zasedanje Sveta Društva narodov, ki je trajalo samo tri in pol dni, končano. Italijanski zun. minister Grandi se je zvečer odpeljal v London, dočim je Briand že opoldne odpotoval v Pariz.

Anglija za podaljšanje uporabne dobe oklopnice

London, 16. jan. AA. Vladna izjava, da bo Anglija predlagala na pomorski razorožitveni konferenci *podaljšanje uporabne dobe oklopnice do leta 1936*, in s tem razširila washingtonsko pogodbo, je naletela v angleškem časopisu na splošno odobravanje. List »Daily Herald« pravi, da washingtonska pogodba določa, da se do l. 1936. ne smejo graditi nove oklopnice. Gradnja novih oklopnice je dovoljena edino, če je kaka oklopnica zastarela in službovala 20 let. Na temelju te določbe bi morala Anglija zgraditi prihodnje leto dve oklopnici v nadomestilo oklopnice, ki bosta zastareli leta 1934. Nadalje bosta zastareli leta 1932, dve oklopnici, leta 1933. ena oklopnica in leta 1934. dve, leta 1935. ena oklopnica in leta 1936. dve oklopnici. Po washingtonski pogodbi bi morala Anglija zgraditi do leta 1936. deset ogromnih oklopnice, ki sicer zelo veliko stanejo, katerih bojna vrednost je pa zelo dvomljiva. Vsak teh

orjakov bi stal 7 milijonov funtov. V istem razdobju bi morala zgraditi Amerika deset oklopnice. Francija, Italija in Japonska ne bi mnogo zaostajale. Po letu 1936. bi morale te države graditi nove oklopnice, da obnove svoje brodyce. Če bi pomorska razorožitvena konferenca sprejela angleške predloge, bi vsi nepotrebni in ogromni izdatki, ki ogrožajo proračunsko ravnotežje vseh držav, odpadli. Konservativno časopisje naglašja, da so oklopnice postale prevelike in predrage. »Telegraph« priporoča, naj se maksimalna tonaža oklopnice določi na 25.000 ton in velikost topništva na 12 palcev. »Manchester Guardian« meni, da bi bilo zelo koristno zmanjšati obseg oklopnice. Pri tem pa naglašja, da je vprašanje pred vsem v interesu Anglije, Zedinjenih držav in Japonske, ker Francija in Italija nimata tako velikih vojnih ladij, zato, zaključuje list, bi morale razorožiti druge vrste vojnih ladij.

Poostreni strankarski boji v Romuniji

Mladinska organizacija »Voinici«

Radi predstojećih občinskih volitev je liberalna stranka (Bratianu) nastopila z veliko silo proti mladinski organizaciji »Voinici«, kateri očita, da ima značaj ilegalne fašistične milice. Oficielni strankarski list »Viturul« je na regentstvo naslovil oster memorandum, v katerem zlasti proti temu protestira, da je Maniu istočasno ministrski predsednik, vojni minister in predsednik »Voinici«, ki da se širi s pomočjo vladnih organov in se zaprisega članov vrši v cerkvah. Liberalna stranka izjavlja, da zre v takem ponašanju »Voinici« početek državljanskega boja in radi tega apelira na regentstvo. V naravnost grozečem tonu izjavlja, da se bo obrnila na narod, naj vzame sam v roke varstvo državnih interesov, ako regentstvo ne bo storilo svoje dolžnosti.

Odgovor vlade.

Na ta memorandum je vlada dala časopisom daljšo izjavo, kjer pravi, da je liberalna stranka organizacijo nacionalne kmečke mladine vzela le za povod, da napravi alarm. Organizacija kmečke mladine ne zasleduje nikakih nasilnih ciljev ampak je le varnostnega zna-

Razgovor Brianda z Grandijem brez uspeha

Pariz, 16. januarja. (Tel. »Slov.«) Sodi se, da je ostal ženevski razgovor med Briandom in Grandijem, na katerega so v lukajšnjih političnih in diplomatskih krogih mnogo upali, skoro brez uspeha. Kakor je razvideti iz pariških listov, razgovor niti ni mogel premostiti nasprotstev v pomorskem vprašanju, niti ni mogel obnoviti stikov za poravnavo nerešenih političnih pogajanj, ki so bili prekinjeni že več mesecev. »Paris Midic« piše, da sta ministra razpravljala o vsem kompleksu italijansko-francoskih spornih vprašanj. Vendar nista nikjer našla ugodnih tal za sporazum. Grandi je baje namignil, da bi bila italijanska vlada pripravljena, opustiti svojo zahtevo po pariteti brodovja in da bi si prisvojila tudi francosko stališče v vprašanju podmornic, če bi ji Francija dala že dolgo zahtevano teritorialno zadoščenje v Afriki. Gre z popravo meje v Tuniku na korist italijanske Cirenajke in za odstop tunijskega zaledja do Čadskega jezera. Kakor se da sklepati iz dosežanega obnašanja Quai d'Orsayja, je Briand tudi topot odklonil italijansko ponudbo, vendar bo najbrže italijanska vlada ta predmet zopet sporežila že prihodnje dni na londonski pomorski konferenci.

6 milijonov Kitajcev žrtev lakote

London, 16. jan. (Tel. »Slov.«) Ameriška družba za olajšanje lakote na Kitajskem ceni, da je v zadnjih dveh letih na Kitajskem radi lakote umrlo šest milijonov ljudi. Enako število žrtev bo po mnenju imenovane družbe zahtevala tudi letošnja lakota.

Drobne novice

Pariz, 16. jan. (Tel. »Slov.«) V kemični tovarni v okolici Douaija se je razletel kotel z vodikom ter ubil pet delavcev, tri pa težko ranil.

Pariz, 16. jan. AA. V okolici Los Angelesa so nocoj zabeležili dva lahna potresna sunka. Prvi je trajal 10 sekund, drugi 7 sekund. Škode ni bilo.

Sanghaj, 16. jan. AA. Kitajski pirati, oblečeni v stražnike, so stopili pri Cinkjangu na parnik »Tuquo« in ga obstrlejevali s puškami in s strelnimi puškami. Neki Kitajec je bil težko ranjen, drugega so vrgli v reko. Pirati so odnesli 400 funtov opija. Inozemcev niso nadlegovali.

London, 16. jan. AA. Davi je zapustil hangar v Cardingtonu zrakoplov R 100. Poizkusni polet bo trajal več ur.

Vprašanje mad arskih reparacij

Haag, 16. jan. AA. O vprašanju madjarskih reparacij je bila včeraj seja v odsotnosti madj. delegatov. Na tej seji je Loucheur opozoril prizadete upniške države, da morajo predložiti točne podatke o medsebojnih reklamacijah. Zastopniki male antante imajo predložiti točno poročilo o vsotah, ki jih nameravajo prispevati v fond za vzhodne reparacije. Iz tega fonda se bodo izplačevale vse terjatve, reklamacije in kontra-reklamacije na podlagi razsodb posameznih arbitražnih sodišč. Seja se bo nadaljevala v petek na tej osnovi.

Bo'garska še ni odnehal

Haag, 16. jan. AA. Včeraj je bila plenarna seja odbora za vzhodne reparacije, na kateri se je pretresal bolgarski predlog za sporazum. Bolgarska predlaga letne obroke po 11 milijonov zlatih frankov in končno likvidacijo vseh sporov glede reparacij in medsebojnih reklamacij. O vprašanju teh reklamacij je prišlo do živahne razprave med rumunskim delegatom Titulescom in Burovom. Protokol pravi, da se imajo vsa vprašanja, ki so v zvezi z likvidacijo, smatrati za likvidirana z dnem, ko stopi v veljavo Youngov načrt. Burov pa je zahteval, naj se namestu tega tega postavi določba, da se likvidacija smatra za izvršeno z dnem podpisa sporazuma. Ker ni bilo sporazuma v tem vprašanju, je predsednik odbora Loucheur prekinil sejo in sklical za sncči posebno sejo zainteresiranih delegatov, da bi došlo do sporazuma. Loucheur je imel popoldne sestanek z bolgarskimi delegati, katere je hotel pregovoriti, da popuste. Njegova prizadevanja pa so se končala brez uspeha.

Vprašanje vzhodnih reparacij odloženo

Haag, 16. januarja. (Tel. »Slov.«) Ker je pričakovati, da vprašanje vzhodnih reparacij ne bo rešeno do sobote, torej do zaključka konference, so se sklicujoče države zedinile z Malo antanto, torej v glavnem s povabljenimi državami, da bodo povabljene države končni protokol in s tem Youngov načrt v soboto podpisale samo tedaj, če jim bodo sklicujoče države v protokolu obenem dale jamstvo, da bo vprašanje vzhodnih reparacij rešeno v čisto gotovo določenem terminu. Mogoče je, da se bo najprej še poskušalo, da se vprašanje reši prihodnji teden v Haagu, vendar to ni gotovo.

Mobilizacija reparacijskega posojila največja težava

Haag, 16. januarja. (eTl. »Slov.«) Najvažnejše vprašanje pri haških posvetovanjih je sedaj na vsak način vprašanje mobilizacije. Ne namerava se skleniti v tem vprašnju redna pogodba med Nemčijo in Francijo, temveč se obe stranki prizadevata, doseči nekak gentlemen-agreement. Težkoče so v tem, da hoče Francija razpis prve tranše reparacijskega posojila v znesku približno 800 milijonov mark časovno zavarovati na način, ki bi praktično pomenil za Nemčijo, da ne more za dolgo časa iskati novega posojila in bi bil za njo naložiteni trg zaprt. Na drugi strani priznavajo francoski strokovnjaki, da je čim prej potrebno, zadovoljiti dolgoročne potrebe nemške državne pošte in državne železnice. Potreba obeh institucij se ceni na približno 500 milijonov mark.

Vsekakor je ugotoviti, da je haška konferenca po 14 dnevih posvetovanjih končno prišla do zares odločilne točke. Sedaj gre za to, da se najde možnost mobilizacije in komercializacije reparacijskega dolga ter je za to potrebno, da se o tej odločilni točki razpravlja z odločilnim faktorjem, ki ima denar, to je z Ameriko.

Velike spremembe v avstrijski diplomaciji

Dunaj, 16. jan. (Tel. »Slov.«) »Neues Wiener Journal« poroča, da se bodo v avstrijskih inozemskih zastopstvih izvršile bistvene spremembe. Poslanik Grünberger v Parizu bo stopil v pokoj. Njegov naslednik bo ali sedanji poslanik v Bernu Hoffinger ali pa poslanik v Rimu dr. Egger. Naslednik Hoffingerja v Bernu bo sedanji voditelj pisarne zveznega predsednika, poslanik Ludwig, poslanik v Varšavi Post pa bo prevzel vodstvo političnega oddelka v zunanjem ministrstvu na Dunaju. Na njegovo mesto v Varšavo pride dosedanji poslanik v Moskvi Hein, dočim bo šel v Rusijo legacijski svetnik Fersbach. Po komentarjih listov se bo ta revirement izvršil zato, ker so državnega kanclerja Schobra diplomatski zastopniki Avstrije pustili popolnoma neinformiranega, kar je spravilo šefa avstrijske vlade pri prihodu v Haag v mučno situacijo. Z merodajne strani pa se priznava samo, da je poklican na Dunaj varšavski poslanik Post, dočim se vse druge kombinacije označujejo kot neutemeljene.

Novi poljski trg. minister

Varšava, 16. jan. AA. »Pat« poroča: Predsednik republike je imenoval za ministra trgovine Janto Polczinskega, bivšega senatorja in predsednika poljedelskega društva v poljskem delu Pomorjanskega.